

7. Jedlá zahrada

Koncept, kdy žáci rozhodují o podobě Jedlé zahrady na školním pozemku a využití jejich plodů. Zahradu budují a plody využívají – v jídelně, na tematické akci apod. Součástí programu je žákovský miniprojekt.

Cílová skupina: ZŠ, SŠ, SOU, gymnázia

Velikost zapojené skupiny: jedna třída/skupina žáků napříč třídami/kroužek/Ekotým

Popis programu:

program *Jedlá zahrada* umožní žákům pod vedením pedagogů spolurozhodovat o podobě a úpravách školní zahrady tak, aby bylo možné co nejvíce využít jejich plodů ve školní i zájmové činnosti, ve školní kuchyni, při tematických a veřejných akcích. Pro realizaci části naplánovaných a odsouhlasených úprav školní zahrady budou žáci připravovat miniprojekt. Během přípravy a realizace miniprojektu si žáci osvojí metody projektového řízení, komunikační a prezentační dovednosti, kritické a analytické myšlení, zahradnické a řemeslnické dovednosti. Program je vhodný jako celoroční projekt jak pro konkrétní třídu, tak pro jinou skupinu žáků (kroužek, volitelný předmět). Program lze propojit s předměty matematika, čeština, přírodopis, praktické činnosti, výtvarná výchova, občanská výchova, multimediální výuka.

Součástí programu Jedlá zahrada je žákovský miniprojekt – v rámci tohoto projektu máme prostředky na finanční podporu realizace cca 30 miniprojektů ve dvou bžích (2021/22 a 2022/23). Výběr miniprojektů pro finanční podporu bude provádět komise zřízená Lipkou.

Přínosy programu pro žáka:

Žák:

- pozná a vyjmenuje jedlé rostliny na školní zahradě dle zaměření projektu
- používá řemeslné a zahradnické nástroje a nářadí (přiměřeně věku a dané činnosti)
 - vysvětlí možné způsoby zpracování programů jedlé zahrady
- popíše postup tvorby jedlé zahrady, připraví časový harmonogram zahradnických prací (dle zaměření projektu)
- analyzuje možnosti rozvoje školní jedlé zahrady a na základě zvážení rizik, omezení a potenciálu připraví žákovský miniprojekt
- plánuje a vyhodnocuje naplánované aktivity
- je motivován k řemeslným aktivitám a práci na zahradě, práce na zahradě je pro něj prostředkem k seberealizaci (kreativita, řemeslné dovednosti)
- spolupracuje se spolužáky, pedagogy, provozními zaměstnanci a vedením školy - navrhuje a vytváří prezentační materiály či jiné formy prezentace (např. videa, blogy)
 - komunikuje s médii a veřejností (dle zaměření projektu)
- organizuje veřejné akce (dle zaměření projektu)
- prezentuje výsledky společné práce navenek (v rámci školy, i během mimoškolních akcí)

Co program přinese škole:

- větší využití školní zahrady: žákovské projekty, praktické zkušenosti, jak lze zahradu využívat ve výuce (přírodověda, pracovní činnosti, matematika aj.)
- finanční prostředky na realizaci miniprojektu, pokud bude vybrán
- získání zkušeností s komunitním plánováním s možností využít tuto metodu i v jiných projektech a aktivitách školy
- forma teambuildingu (pro žáky i pedagogy)
- posílení spolupráce mezi pedagogickým a nepedagogickým provozním personálem

Časová náročnost / předpokládaný harmonogram:

- program Jedlá zahrada bude realizován ve dvou samostatných běžích (2021/22 a 2022/23) – škola si vybere, ve kterém se chce do Jedlé zahrady zapojit. V případě volné kapacity projektu se může zapojit i opakovaně.
- plánovaný harmonogram 1. běhu (březen 2021 – červen 2022)
 - únor- březen 2021 – úvodní seminář pro zapojené školy
 - březen–červen 2021 – audit zahrady a komunitní plánování s žáky, učiteli a provozními zaměstnanci
 - září–říjen 2021 - příprava a odevzdání žákovských miniprojektů
 - listopad–prosinec 2021 – hodnocení miniprojektů komisí – výběr projektů k podpoře
 - leden–červen 2022 – realizace miniprojektů (ty, které nebudou podpořeny v rámci tohoto projektu, mohou být samozřejmě realizovány z jiných prostředků nebo svépomocí školy, obce, ...)
- plánovaný harmonogram 2. běhu (březen 2022 – červen 2023)
 - únor 2022 – úvodní seminář pro zapojené školy
 - březen–červen 2022 – audit zahrady a komunitní plánování s žáky, učiteli a provozními zaměstnanci
 - září–říjen 2022 - příprava a odevzdání žákovských miniprojektů
 - listopad–prosinec 2022 – hodnocení miniprojektů komisí – výběr projektů k podpoře
 - leden–červen 2023 – realizace miniprojektů (ty, které nebudou podpořeny v rámci tohoto projektu, mohou být samozřejmě realizovány z jiných prostředků nebo svépomocí školy, obce, ...)
- časová náročnost pro pedagoga/školního koordinátora: odhadem 70–100 hodin podle velikosti úprav zpracovávaného školního pozemku a náročnosti vybraného miniprojektu
- časová náročnost pro žáky: žáci budou zapojeni do přípravy (komunitní plánování, příprava žákovského mini projektu), samotné realizace projektu i jeho vyhodnocení (evaluace, zpracování závěrečné zprávy, vč. případné veřejné prezentace projektu na konferenci. Odhadem to může být 65–90 hodin podle velikosti úprav zpracovávaného školního pozemku a náročnosti vybraného miniprojektu.

Jak podpoříme, usnadníme realizaci programu (Co škola získá od projektu/metodiků):

- 1–2 návštěvy lipkových metodiků ve škole (audit zahrady a komunitní plánování, pomoc s realizací miniprojektu dle potřeby apod.)
- metodici Lipky poskytují škole bezplatné poradenství: osobní návštěvy pedagogů na Lipce, pracovišti Kamenná, telefonické/e-mailové konzultace během celého projektu - možnost krátkodobého zapůjčení široké nabídky pomůcek a nářadí (zahradnické i dílenské) na budování jednotlivých zahradních prvků a realizaci miniprojektu
- proškolení pedagogů: úvodní seminář o programu Jedlá zahrada, další odborná školení se zahradní tematikou z nabídky Lipky
- prostředky na práci garanta aktivity pro vybraného pedagoga (zaměstnán na DPP u Lipky) v rozsahu max. 40 hodin á 254 Kč – celkem tedy 10 160 Kč pro garanta na škole (prostředky slouží pro úhradu víceprací nad rámec běžných povinností pedagoga a zpracování zpětné vazby na program)
- prostředky na realizaci vybraných miniprojektů cca 15–20 tis. (předpokládáme finanční podporu přibližně 80–90 % připravených miniprojektů – pravděpodobnost zisku finanční podpory na váš miniprojekt je tedy velmi vysoká, odvíjí se od celkového zájmu škol)

K čemu se škola zaváže:

- realizace programu Jedlá zahrada ve škole, dle propozic programu (komunitní plánování s žáky, výběr tématu, zpracování miniprojektů, realizace miniprojektů, vyhodnocení – evaluace) - určení garanta aktivity, který se zúčastní potřebného školení a bude realizaci programu na škole koordinovat (odměnu za práci na programu bude do uvedené výše platit Lipka přes DPP) - uvolnění žáků a pedagogů pro účast na programu v potřebném rozsahu
- zaváže se k následné péči o jedlou zahradu po skončení žakovského miniprojektů (co je potřeba udržovat, jak, kdo bude zajišťovat)
- poskytne Lipce výstupy pro potřeby vykazování projektu (seznamy zapojených žáků, kopie zpracovaných dokumentů, fotodokumentaci apod.) a zpětnou vazbu k realizaci programu

Finanční náročnost pro školu:

V rámci projektu je účast školy v programu ZDARMA.

Čas a náklady na dopravu spojené s účastí pedagogů na seminářích/školeních v rámci tohoto projektu nelze hradit z prostředků projektu a jde tedy o náklad školy – tento čas nemůže být ani vykazován do DPP koordinátora aktivity v tomto projektu.

V případě volných finančních prostředků se škola může zapojit do obou běhů Jedlé zahrady v projektu. Po skončení projektu, pokud bude škola chtít program opět využívat (metodickou podporu), nebudeme již moci hradit náklady z tohoto projektu.

Možnosti zapojení školy, která již program v minulosti realizovala:

- podporu může získat i škola, která byla do Jedlé zahrady zapojená i v minulosti, přednost ve finanční podpoře miniprojektů však mají školy nové.

Metodik programu v projektu iKAP JMK II:

Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání

Mgr. Bc. Ivana Plíšková, DiS.

ivana.pliskova@lipka.cz